

TẢN MẠN VỀ THẦN HỌC

Hải Âu

"Kinh Thánh là Lời Chúa mà qua đó, Đức Chúa Trời nói với chúng ta rất nhiều về chính Ngài. Chúa cho chúng ta nhận thức về mối quan hệ của chúng ta với Ngài và với nhau."¹ Đó là cách Mục sư John Huffman giải thích khi rao giảng Phúc âm.

Người viết nghĩ rằng đây là khởi điểm quan trọng không nên thiếu cho nhu cầu giải kinh hay khảo luận để tránh dùng những ý kiến, quan điểm riêng tư chưa thích hợp trong việc đáp ứng nhu cầu thuộc linh cho dân sự của Đức Chúa Trời cho nên người viết muốn góp thêm chút ý kiến, có thể mang tính chủ quan hầu giúp người đọc hiểu Thánh Kinh cách trọn vẹn hơn, giúp người đọc hay học cần tập trung vào từng Chủ đề Thần học do mình chọn bằng cách tiếp cận theo phương pháp qui nạp có nền tảng chọn lọc, gợi ý những phần Kinh Thánh cần đọc,² hầu định hướng cho chính mình không đi sai lạc với Thánh Kinh theo những chủ đề do mình tự chọn lựa có liên quan đến Thần học, v.v....

Như chúng ta biết Thánh Kinh Tân và Cựu Ước có 66 quyển sách được Đức Chúa Trời khải thị cho nhiều trước giả viết ra để ban cho loài người. Tất cả dường như có liên hệ hài hòa đến những Giao Ước Cựu mà Đức Chúa Trời đã ban cho dân Y-sơ-ra-ên qua Tiên tri Môi-se ở núi Si-nai đến sự xuất hiện của Chúa Jesus, là Ngôi Hai, là Đức Chúa Trời, đến thế gian mờ tối này trong thân vị CON NGƯỜI để thi hành chương trình cứu chuộc trong thời Tân Ước. Vì thế, chúng ta cần cầu nguyện để hoàn tất nhiệm vụ thiêng liêng này khi rao truyền Lời Chúa. Các sách trong Thánh Kinh Tân Ước (kể cả Cựu Ước) đều có Chủ đề Thần học của mỗi sách. Và vì vậy, khi nói đến chủ đề là nói đến một ý tưởng chính yếu, xuyên suốt cả Tân Ước, qua từng sách, từng thời kỳ của Cựu Ước.

¹ John Huffman, *Passing the Buck* (TN: Preaching Resource, Inc., 1998), 25.

² Henrietta C. Mears, *What the Bible Is All About* (Ventura: Gospel Light Publications, 1983).

Trước hết, chúng ta cần hiểu rõ từ ngữ “giao ước” là gì? Chữ này có nghĩa là một "hợp đồng đặc biệt" ràng buộc giữa hai người với nhau trong Chúa. Và trong Giao Ước Cũ, Đức Chúa Trời ràng buộc giữa luật pháp cho dân Y-sơ-ra-ên qua Giao Ước Mới ban ân điển cho dân ngoại mới tin Chúa. Do đó, chúng ta không thể đạt được sự hiểu biết trọn vẹn về thời Tân Ước nếu bỏ qua giai đoạn Cựu Ước. Vấn đề khẩn thiết đặt ra Thánh Kinh là Lời Sống và linh nghiệm như được ký thuật: vì lời ấy là sự sống cho người nào tìm được nó, và sự khỏe mạnh cho toàn thân thể của họ (Châm-ngôn 4:22).

Vì những ưu tư từ trái tim của người hầu việc Chúa, Trung Tâm Truyền Giáo Việt Nam có nhận định về một Dự Án Mới trong hiện tại, có thể trong 2 năm, chúng ta giới hạn việc nghiên cứu Kinh Thánh Tân Ước. Những đề tài nghiên cứu về Tân ước. Mục Sư Trần Nhật Thăng đã tâm tình:

Tôi xin phép đính kèm bản gợi ý quý vị chọn đề tài để nghiên cứu về việc gieo trồng Lời Chúa rất quan trọng và nếu không có Chủ đề Thần học kèm theo khi rao giảng hay truyền đạt thì ý tưởng rất mờ lung, sai lạc. Tuy nhiên hiện nay có quá nhiều người dạy Kinh Thánh trên ZOOM, tại các chỗ nhóm, mà chúng ta không rõ kiến thức về Kinh Thánh của người dạy như thế nào. Tin đồ đi lung tung, học Kinh Thánh nhiều chỗ nên những gì được dạy dễ không đồng nhất, sinh ra nhiều thắc mắc mà không ai giúp đỡ, không có chỗ để xác minh. Tất cả điều này tạo ra một tình trạng nguy hiểm: người tin Chúa có tăng trưởng nhưng người bỏ đạo cũng nhiều. Cộng đồng người tin Chúa không đoàn kết, không ngồi lại với nhau được và nguy hiểm nhất là đang chia xẻ *manh mún*g (sic)³, rời rạc từ nhóm nhỏ, tự cao tự đại. Cộng đồng này như một quả cam sắp bị sâu bọ từ bên trong.⁴

Kế đến, khi đề cập đến Chủ đề Thần học không có nghĩa chúng ta nói đến một ý tưởng mờ lung, nhưng phải là ý tưởng nổi bật và quan trọng nhất trong Thần Học Tân Ước. Người nghiên cứu Thánh Kinh có thể khám phá và lựa chọn những chủ đề

³ Sic erat scriptum - trích đúng như nguyên văn.

⁴ Trần Nhật Thăng, "TRUNG TÂM TRUYỀN GIÁO VIỆT NAM: DỰ ÁN MỚI, "2022 [on-line]; truy cập 9 August 2022; trên <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox?projector=1>; Email gửi riêng cho một số bạn thân của MS Thăng.

khác nhau, nhưng không có nghĩa là loại bỏ những ý tưởng quan trọng có bối cảnh thật rõ ràng. Ngoài ra, khởi nguồn từ Thánh Kinh Cựu Ước đến sự xuất hiện của Chúa Jesus trong Thánh Kinh Tân Ước là một chuỗi diễn tiến có kế hoạch trong bàn tay của Đức Chúa Trời sắp đặt.

Ví dụ như Đức Chúa Trời đã mượn việc Kiểm tra Dân Số của Hoàng-đế La-mã để kế hoạch cho Hải nhi ra đời trong chuồng chiên máng cỏ tại Bết-lê-hem qua Chủ đề mang tính thần học CON TRỜI HẠ SINH. Đây chính là Thông Điệp của Thượng Đế cho nhân loại, là mạng lệnh của vị Vua Trên Muôn Vua cho thần dân, là lá tâm thư của người cha già gửi cho các con yêu dấu của mình, và cũng là lời trần tình của một người bạn cho một người bạn.⁵

Trong phần giới thiệu của Thánh Kinh Tân Ước, chúng ta sẽ học được những điểm quan trọng với việc Cơ-đốc nhân tin Thánh Kinh là Lời của Đức Chúa Trời; đó là khuôn vàng thước ngọc cho sự giảng dạy để áp dụng vào nếp sống hằng ngày. Tuy nhiên, đa số con dân Chúa không biết rõ quyền Thánh Kinh đang có đến từ đâu, đã trải qua những giai đoạn nào trước khi đến tay của mình. Sự hiểu biết về lịch sử hình thành quyền Thánh Kinh sẽ giúp cho chúng ta trên các phương diện sau: Cựu Ước là một phần của Thánh Kinh, là một tuyên tập gồm 39 sách và Tân Ước có 27 sách. Câu hỏi cần thiết cho chúng ta ngày nay: "Vì sao tuyên tập này được gọi là Thánh? Chữ Thánh chỉ những điều *"thuộc về Đức Chúa Trời"*, *"đến từ Đức Chúa Trời"* hoặc *"có liên hệ với Đức Chúa Trời."* Đức Chúa Trời là cội nguồn. Đây chính là ý niệm của chữ *"Thánh ."* Theo đó, *"Thánh"* với ý nghĩa chính là *chỉ* là những điều thuộc về Đức Chúa Trời.

Như đã trình bày, sứ điệp chính yếu của Cựu Ước từ lúc ban đầu Đức Chúa Trời tạo cho loài người cai quản vũ trụ cũng như thờ phượng Ngài. Vì thế Đức Chúa Trời tạo nên con người là một tạo vật có khả năng lựa chọn nhưng buồn thay con người đã khước từ Đức Chúa Trời thay vì vâng phục Ngài qua sự xúi

⁵ Phạm Văn An, *Thánh Kinh Lược Khảo* (Atlanta: Atlanta Baptist Theological Center Press, 1994), 1.

dục của ma quỷ. Bởi vì Đức Chúa Trời không chấp nhận sự bất tuân và nổi loạn nên con người không còn được ở trong mối tương giao với Ngài như lúc ban đầu nên con người bị đuổi ra khỏi sự hiện diện của Đức Chúa Trời. Trong Cựu Ước nói rằng Chúa Jesus sắp đến và Ngài sẽ hòa giải vấn đề phân cách giữa Đức Chúa Trời và tạo vật của Ngài.

Tiếp đến, để làm sáng tỏ những ý định của Đức Chúa Trời mong muốn, các nhà Thần Học Thánh Kinh đã dùng phương pháp qui nạp để khám phá ra những chủ đề này, nghĩa là họ sau khi đã nghiên cứu từng sách, từng thời kỳ riêng rẽ và tìm thấy một ý tưởng chung làm nền tảng cho cả Thánh Kinh Cựu và Tân Ước thì phương pháp qui nạp là cách thường được áp dụng từ đặc thù đến tổng quát, nghĩa là đưa ra kết luận bằng cách giản dị hóa các ý tưởng sau khi nghiên cứu những trường hợp cụ thể điển hình để áp dụng.

Trong phương pháp học Thánh Kinh theo lối qui nạp, chúng ta dùng tổng thể bao quát để đưa tới một ý niệm chung của phân đoạn Kinh Thánh vừa tìm hiểu. Sau khi nghiên cứu ý nghĩa của những sự kiện riêng rẽ, “cá biệt” trong phân đoạn đó. Cũng vậy, khi chúng ta soạn một bài giải kinh, chúng ta đặt chủ đề cho phân đoạn Thánh Kinh sau khi đã “làm rõ nghĩa.” Việc chọn Chủ đề cho Thần học cũng giống như chọn đề tài cho một bài giảng giải kinh như cách nhận xét sau đây:

Cùng một phân đoạn Thánh Kinh, mỗi người có thể khám phá những chủ đề (ý tưởng chính) khác nhau sau khi phân tích phân đoạn Thánh Kinh đó. Một người, theo cách hiểu, cách nhìn của mình, có thể cho rằng ý tưởng này nổi bật hay quan trọng hơn ý tưởng kia, và theo đó chọn một chủ đề. Dĩ nhiên, không một chủ đề nào là tuyệt đối được gọi là tâm điểm, trừ khi chính nó là điểm kết hợp toàn bộ. Theo diễn biến của Lịch sử Hội Thánh, Thánh Kinh Tân Ước là một kết nối trong dòng sống của tuyến dân Y-sơ-ra-ên, qua những dữ kiện do Chúa mặc khải về Ngài cho con người cách tiệm tiến theo thời gian. Mỗi thời kỳ Chúa mặc khải cho Y-sơ-ra-ên (và cho chúng ta) những chân lý về Ngài cách rõ ràng hơn. Tất cả các Chủ đề Thần học đều nói lên mối tương quan của Đức Chúa Trời với dân Y-sơ-ra-ên cũng như với nhân loại, chẳng hạn Lời Hứa (là lời hứa với con người), Hiệp Thông

(là thông công với người và người), Giao Ước (là lời hứa với nhau), v.v...⁶

Thật ra các chủ đề mà các nhà Thần Học Thánh Kinh chọn đều liên quan với nhau cách rất chặt chẽ. Chúng ta không thể nói đến Hiệp Thông mà không nói đến Lời Hứa, không thể nói đến Lời Hứa mà không nói đến Giao Ước, v.v... cho dầu mỗi người có thể chọn một chủ đề mà mình cho rằng hay chứng minh cách nào nổi bật nhất. Có chủ đề hay không là vấn đề thuộc phương pháp luận hơn là thuộc nội dung của Thần Học.

Khi nghiên cứu Thánh Kinh, mỗi người có một phương cách tiếp cận với Lời Chúa khác nhau và khám phá nội dung theo cái nhìn của mình. Dựa trên phương pháp tiếp cận và quan sát khi nghiên cứu về Chủ Đề Thần Học, mỗi người sẽ chọn một chủ đề hoặc không chọn chủ đề nào cả thì nội dung Thần Học - sự mặc khải của Đức Chúa Trời không hề thay đổi.

Cuối cùng, chúng ta chọn Chủ đề Thần học sinh động và đơn giản như cách: Nếu diễn giả chọn một chủ đề quá dài, thì đề mục không còn là đề mục nữa, mà nó biến thành câu tóm ý của bài giảng. Hãy nhớ rằng đề mục là cái tên, mà tên quá dài thì người ta làm cho dễ gọi và dễ nhớ. Ngược lại, vài người chọn đề mục quá ngắn chỉ có một chữ. Rất ít trường hợp tên của một bản nhạc hoặc sách quá dài hoặc quá ngắn mà thành công, nhưng đa số trở nên trở trên! Mấy người được như Chu Tử với các tác phẩm *Yêu, Loạn, Sống, Ghen*; hay *Lâm, Say* của Lam Phương? Còn tên bản nhạc dài thì có: *Ồi Chưa Kịp Nói Với Nhau Một Lời* và *Rong Chơi Cuối Trời Quên Lãng* của Hoàng Thi Thơ!⁷ Đề rao giảng Lời Chúa cho có kết quả, hay nói cách khác, chúng ta muốn thấy phương cách hành động của Đức Chúa Trời biến thiên theo dòng sông của con người qua từng thời đại, từng hoàn cảnh, từng nơi, từng lúc càng dễ nhớ dễ hiểu cho người đọc hay người nghe không còn thắc mắc về cách sử dụng chữ nghĩa hay thuật ngữ khó hiểu và không phổ thông thì đó là những điều nên tránh. Một bài viết, một bài

⁶ Đặng Kim Dung, "Chủ Đề Thần Học" (Tài Liệu Giáo Khoa), 2.

⁷ Phạm Văn An, *Tân Ước Nhập Môn 1* (Nhà Xuất Bản Tôn Giáo, 2018), 80.

giảng nên có Chủ đề Thần học để bổ xung thêm ý nghĩa xây dựng vững vàng, rõ nghĩa, có một Đề mục của bài viết hoặc bài giảng đi sát với Kinh văn trích dẫn hay trung dẫn là một công trình thành công.

Như thế Chủ đề Thần học trở thành hội nhập và có ý nghĩa đối với chúng ta ngày nay. Người viết tin rằng dù cá nhân hay cộng đồng đức tin, khi đối diện với Thánh Kinh thì Lời Chúa vẫn là chân lý *bất biến* nhưng bản chất của Thần học là *sinh động*. Tại điểm này, chúng ta cần phân biệt thần học với giáo lý hay niềm tin. Người chọn chủ đề muốn hệ thống hóa tư tưởng Thần Học trong một chủ đề chung nhất. Đây là chủ đề trọng tâm mà các chủ đề khác vừa kết nối vừa xoay quanh. Điều này giúp chúng ta thấy được mối liên hệ của các chủ đề khác với nhau; thấy được sự mặc khải của Đức Chúa Trời được phát triển một cách nhất quán và tiệm tiến.⁸ Các nhà Thần Học khi nghiên cứu về *những chủ đề trong Thánh Kinh Tân và Cựu Ước* đã xác nhận rằng các chủ đề chung cho Thánh Kinh xem ra rất đa dạng, mang ít nhiều tính chủ quan dựa trên nhận thức của mỗi người. Tuy nhiên, dầu một chủ đề có tính chủ quan, nhưng khi vấn đề càng được phân tích, giải thích cách có nền tảng và có sức thuyết phục, thì chủ đề đó càng trở nên khách quan và càng được nhiều người chấp nhận.

Tóm lại, chúng ta đang sống trong thời đại Kỹ Thuật Số, việc phổ biến Phúc âm qua Facebook, Youtube và Website... hoặc những bài viết có giá trị để tạo một kho chứa những kiến thức Thần học đơn giản nhưng sâu nhiệm nhằm giúp đỡ những người muốn tìm hiểu mà thiếu phương tiện, thiếu thì giờ hay thiếu ngoại ngữ để sưu tầm⁹ đều là những việc mà Tập San Tinh Thần chủ trương thực hiện trong tương lai khi mà tiền đồ Hội Thánh đang trên đà thoái hóa vì Chủ Nghĩa Phi Tôn Giáo hay Cơ-đốc giáo Tự Do đang rầm rộ xuất hiện trong thế gian này, đặc biệt ở những xứ chậm tiến tâm linh.

⁸ Đặng, Tài Liệu ĐD, 2.

⁹ Trần, <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox?projector=1>; Gmail.